

<https://doi.org/10.62837/2026.7.113>

**EMÇİYEVA VƏFA ƏLİŞAD QIZI
MƏMMƏDOVA AYNUR ELPƏRƏST QIZI**
Azərbaycan Universiteti, Bakı, Azərbaycan
vafa.emchiyeva@au.edu.az
aynur.e.mammadova@au.edu.az

**UNİVERSİTET İDARƏÇİLİYİNDƏ RƏQƏMSAL TRANSFORMASIYA
VƏ SÜNİ İNTELLEKT
XÜLASƏ**

Məqalədə universitet idarəçiliyində rəqəmsal transformasiya və süni intellekt texnologiyalarının tətbiqi məsələləri araşdırılmışdır. Ali təhsil müəssisələrində rəqəmsal texnologiyaların idarəetmə proseslərinə inteqrasiyasının əhəmiyyəti təhlil edilmiş, süni intellektin qərar qəbulətmə, məlumatların emalı, tələbə xidmətləri və təhsil keyfiyyətinin artırılmasındakı rolu qiymətləndirilmişdir. Eyni zamanda rəqəmsal transformasiya prosesində qarşıya çıxan texniki, etik və təşkilati problemlər nəzərdən keçirilmişdir. Tədqiqat nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, rəqəmsal transformasiya və süni intellekt universitetlərin idarəetmə səmərəliliyinin artırılmasında mühüm vasitədir.

Açar sözlər: rəqəmsal transformasiya, süni intellekt, universitet idarəçiliyi, ali təhsil, innovativ texnologiyalar.

**DIGITAL TRANSFORMATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN
UNIVERSITY MANAGEMENT**

**Vafa Alishad Emchiyeva
Aynur Elperest Mammadova**
Azerbaijan University, Baku, Azerbaijan
vafa.emchiyeva@au.edu.az
aynur.e.mammadova@au.edu.az

ABSTRACT

This article examines the role of digital transformation and artificial intelligence in university management. The importance of integrating digital technologies into administrative processes in higher education institutions is analyzed, and the impact of artificial intelligence on decision-making, data processing, student services, and educational quality is evaluated. The study also discusses technical, ethical, and organizational challenges arising during the implementation of digital

transformation. The findings indicate that digital transformation and artificial intelligence are significant tools for improving the efficiency and effectiveness of university management.

Keywords: digital transformation, artificial intelligence, university management, higher education, innovative technologies.

ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ И ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В УПРАВЛЕНИИ УНИВЕРСИТЕТОМ

**Эмчиева Вефа Алишад кызы
Мамедова Айнур Элперест кызы
Азербайджанский Университет, Баку, Азербайджан
vafa.emchiyeva@au.edu.az
aynur.e.mammadova@au.edu.az**

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются вопросы цифровой трансформации и применения технологий искусственного интеллекта в управлении университетом. Проанализирована важность интеграции цифровых технологий в процессы управления высшими учебными заведениями, а также оценена роль искусственного интеллекта в принятии решений, обработке данных, предоставлении услуг студентам и повышении качества образования. Кроме того, рассмотрены технические, этические и организационные проблемы, возникающие в процессе цифровой трансформации. Результаты исследования показывают, что цифровая трансформация и искусственный интеллект являются важными инструментами повышения эффективности управления университетом.

Ключевые слова: цифровая трансформация, искусственный интеллект, управление университетом, высшее образование, инновационные технологии.

GİRİŞ

Müasir dövrdə ali təhsil müəssisələri yalnız bilik və bacarıqların ötürüldüyü məkanlar deyil, həm də innovasiya və rəqəmsal inkişafın əsas mərkəzlərindən biri hesab olunur. İnformasiya cəmiyyətinin formalaşması, texnologiyaların sürətli inkişafı və global rəqabətin güclənməsi universitetlərin fəaliyyətində yeni yanaşmaların tətbiqini zəruri etmişdir. Ənənəvi idarəetmə modelləri müasir dövrün tələblərinə tam cavab vermədiyindən universitetlər rəqəmsal transformasiya prosesinə daha çox diqqət ayırmağa başlamışdır.

Rəqəmsal transformasiya dedikdə yalnız texnoloji vasitələrin tətbiqi deyil, həm də idarəetmə proseslərinin, təşkilati mədəniyyətin və xidmətlərin yeni rəqəmsal mühitə uyğunlaşdırılması başa düşülür. Bu proses universitetlərin fəaliyyətinin daha çevik, şəffaf və səmərəli təşkilinə imkan yaradır. Xüsusilə son illərdə süni intellekt texnologiyalarının inkişafı universitet idarəçiliyində yeni imkanlar yaratmışdır.

Ali təhsil müəssisələrinin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri tələbələrə keyfiyyətli təhsil xidmətləri göstərmək və eyni zamanda resurslardan səmərəli istifadə etməkdir. Rəqəmsal transformasiya və süni intellekt bu məqsədlərin həyata keçirilməsində mühüm rol oynayır. Buna görə də universitet rəhbərləri rəqəmsal texnologiyaların idarəetmə sistemlərinə integrasiyasını strateji prioritet kimi qiymətləndirirlər.

RƏQƏMSAL TRANSFORMASIYANIN UNİVERSİTET İDARƏÇİLİYİNDƏ ROLU

Rəqəmsal transformasiya universitetlərdə idarəetmənin bütün səviyyələrini əhatə edir. Fakültələr, kafedralar, inzibati şöbələr və digər struktur bölmələr arasında məlumat mübadiləsi elektron platformalar vasitəsilə daha sürətli həyata keçirilir. Bu da qərar qəbul etmə prosesinin effektivliyini artırır və idarəetmə fəaliyyətində operativliyi təmin edir.

Universitetlərdə tətbiq edilən tələbə informasiya sistemləri tələbələrin akademik göstəricilərinin izlənməsinə, davamiyyətin qeydiyyatına və təhsil prosesinin monitorinqinə imkan yaradır. Bu sistemlər həm tələbələr, həm də müəllimlər üçün məlumatlara rahat çıxış imkanı təmin edir.

Rəqəmsal transformasiyanın digər mühüm üstünlüyü məlumat əsaslı idarəetmənin formalaşmasıdır. Universitet rəhbərliyi statistik məlumatları analiz edərək daha düzgün və əsaslandırılmış qərarlar qəbul edə bilər. Bu isə strateji planlaşdırmanın keyfiyyətini yüksəldir və risklərin daha erkən müəyyən edilməsinə imkan verir.

SÜNİ İNTELLEKTİN UNİVERSİTET İDARƏÇİLİYİNDƏ TƏTBİQİ

Son illərdə süni intellekt texnologiyaları universitetlərin idarə olunmasında geniş tətbiq olunmağa başlamışdır. Süni intellekt əsaslı sistemlər böyük məlumat bazalarını analiz edərək rəhbərliyə daha dəqiq proqnozlar təqdim edir. Bu texnologiyalar tələbə qəbulunun planlaşdırılması, məzunların məşğulluq göstəricilərinin təhlili və akademik fəaliyyətin qiymətləndirilməsi kimi sahələrdə istifadə olunur.

Çatbotlar və virtual köməkçilər tələbələrə günün istənilən vaxtında informasiya dəstəyi göstərir. Bu sistemlər qeydiyyat, dərslər cədvəli, imtahan tarixləri və digər inzibati məsələlərlə bağlı sualları avtomatik cavablandırır. Nəticədə universitet əməkdaşlarının iş yükü azalır və xidmətlərin keyfiyyəti yüksəlir.

Süni intellekt həmçinin fərdiləşdirilmiş təhsil imkanlarının yaradılmasına kömək edir. Tələbələrin maraq və ehtiyaclarına uyğun tədris materiallarının təqdim edilməsi təlim nəticələrinin yaxşılaşmasına müsbət təsir göstərir.

QARŞIYA ÇIXAN ÇƏTİNLİKLƏR

Rəqəmsal transformasiya prosesinin uğurlu həyata keçirilməsi üçün universitetlər bir sıra problemlərlə üzləşirlər. İlk növbədə, müasir texnologiyaların tətbiqi yüksək maliyyə vəsaiti tələb edir. Proqram təminatı, texniki avadanlıqlar və informasiya təhlükəsizliyi sistemlərinin qurulması əlavə xərclər yaradır.

Kibertəhlükəsizlik universitetlər üçün ən aktual problemlərdən biridir. Tələbə və əməkdaşlara aid məlumatların qorunması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Məlumat sızmaları və kiberhücumlar universitetlərin fəaliyyətinə ciddi zərər vura bilər.

Etik problemlər də diqqətdən kənarda qalmamalıdır. Süni intellekt sistemlərinin qəbul etdiyi qərarların şəffaflığı, şəxsi məlumatların qorunması və alqoritmik qərəzlilik məsələləri ciddi müzakirə mövzudur. Bu səbəbdən universitetlər süni intellekt texnologiyalarının tətbiqi zamanı etik prinsiplərə xüsusi diqqət yetirməlidirlər.

GƏLƏCƏK PERSPEKTİVLƏR

Gələcəkdə rəqəmsal transformasiya və süni intellekt texnologiyalarının universitet idarəçiliyində daha geniş tətbiq olunacağı gözlənilir. Böyük məlumatların analitikası, maşın öyrənməsi və generativ süni intellekt sistemləri universitetlərin idarəetmə fəaliyyətini daha da təkmilləşdirəcəkdir.

Rəqəmsal universitet modelinin inkişafı nəticəsində inzibati xidmətlərin böyük hissəsinin avtomatlaşdırılması mümkün olacaqdır. Bu isə resurslardan daha səmərəli istifadə edilməsinə və idarəetmə keyfiyyətinin yüksəlməsinə şərait yaradacaqdır.

Bundan əlavə, beynəlxalq əməkdaşlıq layihələrinin genişlənməsi və qlobal təhsil şəbəkələrinə inteqrasiya universitetlərin rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına mühüm töhfə verəcəkdir.

NƏTİCƏ

Rəqəmsal transformasiya və süni intellekt müasir universitet idarəçiliyinin inkişafında mühüm rol oynayır. Bu texnologiyalar idarəetmə proseslərinin optimallaşdırılmasına, qərar qəbul etmə keyfiyyətinin yüksəldilməsinə və təhsil xidmətlərinin daha səmərəli təşkilinə imkan verir. Tədqiqat göstərir ki, rəqəmsal texnologiyaların və süni intellekt həllərinin tətbiqi universitetlərin rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına müsbət təsir göstərir. Bununla yanaşı, kibertəhlükəsizlik, maliyyə resursları və etik məsələlər kimi problemlərin həlli xüsusi diqqət tələb edir. Gələcəkdə bu texnologiyaların daha geniş tətbiqi ali təhsil müəssisələrinin davamlı inkişafına mühüm töhfə verəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Bates, T. (2022). *Teaching in a Digital Age*. Vancouver: BCcampus.
2. Kaplan, A., & Haenlein, M. (2020). Artificial Intelligence, Business and Society. *Academy of Management Perspectives*, 34(2), 252–263.
3. Luckin, R. (2018). *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century*. London: UCL Institute of Education Press.
4. Selwyn, N. (2022). *Education and Technology: Key Issues and Debates*. London: Bloomsbury Publishing.
5. UNESCO. (2023). *Guidance for Generative AI in Education and Research*. Paris: UNESCO Publishing.
6. OECD. (2023). *Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem*. Paris: OECD Publishing.
7. European Commission. (2021). *Digital Education Action Plan 2021–2027*. Brussels: European Commission.
8. Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic Review of Research on Artificial Intelligence Applications in Higher Education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(39), 1–27.
9. Azərbaycan Respublikasının Təhsil haqqında Qanunu. Bakı, 2009.
10. Azərbaycan Respublikasında Rəqəmsal İnkişaf Strategiyası. Bakı, 2022.

Rəyçi: filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Ləman Qasımlı